

De Croosduyker

Oudheidkundige Vereniging Landsmeer

Jaargang 12 nummer 23

DE WILMCKEBREEK ook wel genaamd "HET MEERTJE".

Deze kleine polder dankt zijn naam aan Willem VI, graaf van Holland, wiens hulp en gezag werd ingeroepen toen in 1406 de Waterlandse zeedijk bij Kadoelen doorbrak en de Heemraden van Waterland en Kennemerland het niet eens konden worden over de verdeling van de dijkplicht, die aan elk dezer waterschappen moest worden opgelegd. Maar ook tevoren had de Graaf bij openbare brief alle dorpen van Waterland en Kennemerland en omgeving opgeroepen en gelast op een bepaalde dag op de dijk te verschijnen, tot herstel van deze waterkering.

Eerst in 1410 gelukte het de Graaf een regeling te treffen welke door de belanghebbenden werd aanvaard en waarbij Oostzaan het onderhoud werd opgelegd van 100 roeden dijk op het gebied van Landsmeer, gemeten vanaf de grenscheiding bij het Twiske tot een punt halverwege Kadoelen, waar een mijlpaal de begrenzing van dit dijkonderhoud aangaf.

In zijn Dijks- en Molenbestuur in Noord-Hollands Noorderkwartier van Mr. G. de Vries Azn. lezen we dat hier in 1512 en 1518 de dijk opnieuw is doorgebroken, waardoor hier een "Wael" of binnendijks meer is gevormd, hetwelk in de volksmond met het "meertje" werd aangeduid, doch officieel de naam "Wilmckebreek" kreeg, als herinnering aan de populaire graaf Willem VI, die als jonge man in verzet was tegen zijn vader.

Daar door de gevormde plas een gedeelte van de wegverbinding van het dorp met de Zeedijk was overspoeld, werd hier een houten brug aangelegd zodat men toch te voet de dijk of in omgekeerde richting het dorp kon bereiken. Deze houten stellage is als "Lange Bregge" de historie ingegaan.

Om aan hun plicht tot dijkonderhoud te voldoen haalden de Oostzaners bagger uit de Wilmckebreek, om daarmee het hun toegewezen dijkgedeelte op hoogte te houden en de vroedschap van Landsmeer had nog op 13 Mei 1619 een besluit genomen om aan die van Oostzaan toe te staan hun dijk te verzorgen met modder uit de Wilmckebreek tot wederopzeggens toe. Maar uit Amsterdamse Notarieele Archief (852 acte 131) blijkt dat Pieter Noorddijck, burger te Amsterdam en Jan Crijnen, burger te Hoorn, op 12 Augustus 1631 een overeenkomst sloten met Cornelis Gerritsz. van Dijck, die eveneens te Hoorn woonachtig was, in verband met de plannen van eerstgenoemde Heren om de Wilmckebreek, zijnde een "Waelke" te Landsmeer, te bedijken, d.w.z. droog te maken.

Daar men voor de uitvoering van een dergelijk plan tot droogmakerij gebonden was, niet alleen aan de goedkeuring van de plaatselijke overheid, maar ook een z.g. octrooi van de Staten was vereist, werd met Cornelis Gerritsz. van Dijck overeengekomen dat deze zich zou belasten met de verkrijging van

het octrooi en dat hij voor zijn bemoeiingen in deze een vergoeding zou ontvangen van drie honderd Gulden.

Verder werd in deze overeenkomst bepaald dat de beide ondernemers, te weten Pieter Noorddijck en Jan Crijnen voor de aankoop van de verzwolgen landerijen, ieder voor de helft zouden bijdragen en werd deze acte ten slotte mede ondertekend door Mr. Sybrand Albertsz. Cort te Hoorn, als getuige hiertoe verzocht.

Voor het verkrijgen van het vereiste octrooi was natuurlijk ook de medewerking nodig van de plaatselijke bevolking en we zien dan ook dat van Dijck de nodige spoed betracht om zich van die medewerking te verzekeren, want hij nodigde een vijftal personen uit, die in de omgeving van de Wilmckebreek woonden, om op 12 September 1631 ten huize van Jan Claasz. Groene Ridder, waard aan de Hoge Zeedijk te Landsmeer (de Herberg waar thans het café Kadoelen is gevestigd) getuigenis af te leggen van hun inzicht omtrent de wenselijkheid en noodzakelijkheid de Wilmckebreek te bedijken.

Van de zijde der bevolking kregen de Heren alle medewerking, maar minder vlot ging het met de Heren Burgemeesters en de Vroedschap, want deze Heren stelden voorwaarden met betrekking tot de breedte en diepte van de ringsloot om het poldertje, alsmede de toegangsweg naar Kadoelen, die de zgn. lange brug moest vervangen. Eerst na veel onderhandelen werd men het eens en konden de voorwaarden in een separate acte worden vastgelegd

Nadat ook de eigenaars van de betreffende ondergelopen landerijen waren tevredengesteld lag de weg voor de onderneming open en werd op 11 Juli 1633 het Octrooi verstrekt aan Pieter Pietersz., (Noorddijck) en de gezamenlijke eigenaars van de gronden gelegen in de Wilmckebreek. Hieraan werd evenwel de conditie verbonden dat de huidige toekomstige eigenaars verplicht zouden zijn, met ingang van zeven jaar na de droogmaking, als recognitie aan de Gravelijkheid, te betalen vijf schellingen voor iedere morgen land die het poldertje zou blijken groot te zijn en dat verdere vrijdom werd verkregen van verpondingsrechten, honderste, vijftigste, veertigste en andere penningen, alsook van de impost op de bezaaide landen, waar koren werd verbouwd, en zulks voor de tijd van 15 jaren, ingaande als voren

Nadat de werkzaamheden in het jaar 1636 waren voltooid, is het poldertje evenwel op 19 November 1640 weer overstroomd en werd daarom in een brief van 20 April 1641 de datum van het verstrijken der bovengemelde data dienovereenkomstig aangepast, hetwelk op 30 Juli 1663 en 22 November 1666 nogmaals gebeurde, in dier voege dat de verkregen vrijdom werd geprolongeerd tot en met het jaar 1677.

Tijdens de werkzaamheden der bedijking deed zich een incident voor met inwoners van Oostzaan, die

meenden gerechtigd te zijn de modder uit de Wilmckebreek te blijven gebruiken voor het versterken van de zeedijk. Het bleek dat Landsmeer in gebreke was gebleven aan Oostzaan te laten weten dat door het verleende Octrooi tot droogmaking, het recht tot modderen in de Wilmckebreek moest komen te vervallen.

Toen de werkzaamheden nog in volle gang waren zagen de burgemeesters van Landsmeer en Oostzaan zich op 7 Juni 1635 genoodzaakt zich bij de heren ondernemers te beklagen omdat deze zich niet hielden aan de voorgeschreven breedte en diepte van de ringsloot rondom de dijk van het poldertje. Volgens de gesloten overeenkomst moest deze een breedte hebben van 2½ roeden (ca. 8½ meter) zodat twee geladen koeschuiten elkander zouden kunnen passeren. Tot dan was de sloot evenwel niet breder dan een roede en onvoldoende diep. Blijkbaar hebben de bedijkers hierin voorzien, want we horen er niet meer over.

30 Mei 1636 was het dan zo ver dat de gezamenlijke bedijkers van de Wilmckebreek dit poldertje in een openbare veiling te Amsterdam konden aanbieden. Kopers werden Abraham Bosijn en Jacob Schut, ieder voor een achtste part voor de prijs van fl. 500,- per morgen. De rest werd opgehouden bij een prijs van fl. 450,- per morgen.

Hoe de verdere verkoop is verlopen is niet duidelijk, maar we moeten aannemen dat ten slotte het geheel in handen is gekomen van iemand die de naam Schellinger droeg, want 21 Maart 1671 was het gehele bezit verdeeld onder zijn erfgenamen te weten:

Wijbrant Schellinger	1/4	gedeelte
Johannes Kessel en Johan Marijn	3/8	gedeelte
Gilles Hens	1/4	gedeelte
Heijndrick Schellinger	1/8	gedeelte

24 Januari 1673 verkocht Gilles Hens zijn vierde part aan de manhafte Heer Tomas Tobiasz., kapitein ten dienste van deze landen.

30 Juli 1680 verkocht Joan Marijn te 's Gravenhage 6 morgen land in de Wilmckebreek aan Pieter Wit, koopman te Amsterdam voor fl. 700,-.

20 Augustus 1680 verkocht Josina Rutgers, weduwe van Wijbrant Schellinger een huis en erve, schuur en beplanting met enige landerijen in het Meertje aan Pieter Wit te Amsterdam voor fl. 2700,-.

29 Juli 1681 verkopen Warnar en Gerrit Warnarsz. van Almelo aan Pieter Wit twee stukken land in de Wilmckebreek, samen groot 5 morgen voor fl. 500,-

Niet lang daarna is het gehele poldertje in het bezit gekomen van Dr. Rogier van Roonhuysen, doctor medicinae te Amsterdam, want deze deelt in een schrijven van 29 November 1693 aan heren burgemeesters te Landsmeer mede dat hij als eigenaar voor hem zelf en als vader en voogd voor zijn minderjarige dochter Johanna van Roonhuysen uit zijn huwelijk met wijlen Anna de Haen, heeft bemerkt dat een gedeelte van de dijk van dit meertje dagelijks wordt belopen door burgers, inwoners en andere personen, van de gouw af tot aan de

Overtoom en hij laat dit alleen toe precario of tot wederzeggen toe. Als getuige van deze insinuatie werd Pieter Claasz. Brant de Jonge genoemd, zijnde regerend schepen te Landsmeer.

Na het overlijden van Dr. van Roonhuysen kwam het Meertje aan zijn dochter Johanna, die met François Overschie was getrouwd en na het overlijden van dit echtpaar werd door de voogden over hun kinderen aan Schout en Schepenen te Landsmeer gevraagd dit onroerend goed te Landsmeer te willen taxeren. Deze zijn hiertoe wel bereid en in een taxatierapport van 1 Juli 1728 stellen zij de waarde op fl. 5000,-.

Twee broers van François Overschie, namelijk Pieter Overschie, die koopman was en in Den Haag woonde en Leendert Overschie werden als voogden aangewezen over Rogier en François Overschie, minderjarige kinderen van het overleden echtpaar Overschie-van Roonhuysen te Amsterdam. Deze voogden verkochten op 22 Juli 1729 aan de Heer Wilterus Broeksmit, koopman te Amsterdam, een plezierplaats met zijn huizing, stalling en watermolen alsmede de landerijen annex, liggende in zijn eigen bedijking, genaamd de Wilmckebreek, groot 28 morgen 585 roeden voor fl. 4500,-.

De nieuwe eigenaar heeft niet lang het genot van zijn nieuw verworven bezit gehad, want hij is reeds in het volgend jaar overleden. Dat was een strop voor enige lieden te Landsmeer die werkzaamheden aan de hofstede hadden verricht en nu met de onbetaalde rekening bleven zitten. Bij notaris Vredenhuis te Nieuwendam treffen we dan ook een acte aan gedateerd 20 September 1730, waarbij Jan Albertsz. Schouten Mr. Timmerman, Dirck Claesz. Steijl Mr. Metselaar en Christoffel Harmsen arbeider allen te Landsmeer hun vordering in handen geven van Mr. Alexander le Candeli om deze te innen wegens verdiend arbeidsloon en geleverde materialen aan de plaats Wilmckebreek.

Na het overlijden van Walterus Broeksmit verkochten de voogden over zijn kinderen op 3 November 1730 de Wilmckebreek aan de Heer Hendrik Verreijn Hendriksz. voor fl. 3950,-.

Er zijn geen aanwijzingen dat tot dusver de eigenaars van deze boerderij deze zelf exploiteerden, maar deze meer bezigden als een buitenplaats, waar zij in het gunstige jaargetijde vertoefden en de bedrijfsvoering aan een pachter overlieten.

Maar na de komst van Hendrik Verreijn als nieuwe eigenaar veranderde de bestemming van de hofstede doordat deze zich er permanent vestigde. Hendrik Verreijn was een wonderlijk heer, die het met de echtelijke trouw niet zo nauw nam, zich in de schulden stak en wiens huwelijk in een echtscheidingsprocedure voor Schout en Schepenen te Landsmeer werd ontbonden.

Ten slotte was hij genoodzaakt het poldertje in een openbare veiling in de Herberg Het Vergulde Wijnvat op de Overtoom, waar Frederik van Maastrigt waard was, ten verkoop aan te bieden. Koper op deze veiling werd Douwe Jansz. Mout (die sedert dien "van der Meer" aan zijn naam toevoegde) voor fl. 4500,-.

Hendrik Verreijn verhuisde naar een woning op de Overtoom, waar hij 23 Januari 1754 is overleden.

De overdracht van deze buitenplaats vond plaats op 1 Oktober 1744 en is te vinden in het Oud Rechterlijk Archief no. 3439 in acte 12. Het schijnt dat Douwe van der Meer weer een pachter op zijn hofstede heeft gezet. Dit valt af te leiden uit een testament van 18 November 1750 toen Gerrit van Raelten en Huybertje Huyberts, wonende op de plaats genaamd Wilmckebreek, hun testament maakten. De vader van Gerrit van Raelten, Anthoni van Raelten woonde destijds in de Beemster. De echtgenote van Douwe Mout van der Meer verhuurde, namens haar man, 1 Mei 1757 de Wilmckebreek, benevens 16 Melkkoeien, aan Dirk Gerritsz. van den Berg voor fl. 840,-. Deze overeenkomst eindigde 30 April 1758.

Als gevolg van de over het gehele land heersende runderpest en daarmee gepaard gaande rundersterfte in het midden van de achttiende eeuw, trad een sterke daling in van de prijzen der landbouwgronden en we zien dan ook dat Douwe Mout van der Meer zijn buitenplaats met tuinmanswoning en boerenwoning op 1 April 1758 van de hand deed voor fl. 1800,- aan een combinatie van 4 personen, te weten:

- Cornelis Sordrager 1/4 gedeelte
- Paulus van Geleijn te Amsterdam 5/16 gedeelte
- Hermanus van Gellecum 5/16 gedeelte
- Albert Buys 1/8 gedeelte

14 Februari 1761 verkocht Albert Buys wonende op de Oossaner Overtoom te Landsmeer zijn 1/8 part voor fl. 415,- aan Antje Frederiks de huisvrouw van Volkert Pietersz. te Harlingen.

9 Augustus 1766 verkocht Hermanus van Gellecum zijn portie aan Theodoor Oldenkott Schrijver te Amsterdam voor fl. 500,-.

25 Augustus 1759 verkocht Paulus van Geleijn te Amsterdam zijn 5/16 part aan Haje Egges te Makkum voor fl. 937,50.

Augustus 1777 verkochten Theodorus Oldenkott Schrijver en de weduwe van Volkert Pietersz. Schellingwouw te Harlingen, Haje Egges te Makkum en de erfgenamen van Cornelis Sorgdrager, hun gezamenlijk bezit aan Cornelis Schraverus te Landsmeer voor fl. 1300,-.

Cornelis Pietersz. Schraverus moet nog niet zo lang in het bezit zijn geweest van de Wilmckebreek toen hem het onheil trof dat deze kleine polder werd overstroomd.

Deze fatale gebeurtenis zou ernstige gevolgen kunnen hebben voor de polder, zo wel als voor de eigenaar en deze wendde zich in 1780 in arren moede tot de Gecommitteerden van het Noorderkwartier met het verzoek om financieele hulp onder deze benarde omstandigheden en hij vond inderdaad een willig oor bij de Heren Gecommitteerden, die hem een subsidie van fl. 4000,- toestonden.

Deze Cornelis Pietersz. Schraverus treffen we later aan te Buiksloot, waar hij ook is overleden en zijn weduwe Geertje Pieters Stark, bood ingevolge zijn testament de Wilmckebreek in een publieke veiling te koop aan. Deze veiling werd gehouden 29 Augustus

1799. Koper werd de Heer Rijk van Hagen te Amsterdam voor fl. 1050,-. De overdracht hiervan is te vinden in O.R. Archief 3445 acte 18.

17 September 1808 (O.R. Archief 3446 acte 8). Daar Richardus van Hagen is overleden gaat de eigendom over op zijn zoon Richardus van Hagen te Utrecht.

13 Maart 1813. Volgens een acte bij Notaris J.R. van der Gronden te Amsterdam verkocht Richardus van Hagen, rentenier te Utrecht, het Meertje of wel de Wilmckebreek, groot 23 Hectaren, 97 Aren en 98 cA.

verkregen uit de nalatenschap van zijn overleden vader, aan Sebastiaan Breuking Jr. bureauchef te Amsterdam, wonende Anjelijsgracht 63, voor 2100 francs.

Op 10 Juni 1813 werd bij het Bureau van Enregistrement te Amsterdam ingeschreven het registratierecht betreffende de verkoop van de Wilmckebreek door Sebastiaan Breuking, kantoorbediende te Amsterdam, aan Nicolaas Dekker, huisman te Landsmeer.

Deze Nicolaas Dekker trad meer dan eens als een soort makelaar op en ook in dit geval was het blijkbaar de bedoeling de boerderij spoedig weer van de hand te doen hetwelk dan ook 27 September 1815 gebeurde, toen de transportacte werd gepasseerd voor Notaris Gerrit de Ruyter te Broek in Waterland (Notariaal Archief 452 acte 120).

De acte werd gepasseerd in de herberg Het Rode Hart te Buiksloot en vermeldt als omschrijving een Huismanswoning 28 morgen land binnen zijn eigen bedijking genummerd 63, een wind-watermolen alsmede nog 585 roeden oud land. De nieuwe eigenaar werd Jacob Vennik, korenmolenaar te Koedijk, die er fl. 2900,- voor betaalde.

Ter toelichting diene nog dat Jacob Vennik de molenaar was die in 1799 de korenmolen kocht die toen op het Tuinpad te Landsmeer stond, doch die in de storm van November 1800 is omgewaaid en niet meer opgebouwd wegens gebrek aan geldelijke middelen. Ook thans kon Jacob Vennik niet over de benodigde middelen beschikken, want hij moest een gelijk bedrag als de koopsom als hypotheek opnemen.

Aanvankelijk heeft Jacob Vennik de boerderij zelf in exploitatie genomen, maar toen de korenmolen in bedrijf kwam ging hij 2 April 1818 boelhuis houden, waarbij een partij hooi en boerengereedschap, als ook 17 koeien, 2 pinken, een paard en twee klampen hooi in publieke veiling werden gebracht.

De opbrengst was fl. 1740,18.

In het archief der gemeente Landsmeer trof ik een vermelding aan dat Jacob Vennik, gewezen korenmolenaar en nu watermolenaar aan Cadoelen de molen "het Haasje" heeft doen verbouwen, zodat deze nu niet alleen water maar ook koren kan malen. Hendrik Meerburg, molenaar te Nieuwendam heeft hiertegen bezwaren ingebracht, maar werd blijkens een bericht van April 1818 in het ongelijk gesteld bij besluit van de Staatsraad-Gouverneur.

Volgens een acte van 2 Januari 1822 gepasseerd voor de notaris J.H. van Meekeren te Nieuwendam werd de Wilmckebreek met de achtkante watermolen door de erfgenamen van Jacob Vennik, te weten Pieter Vennik koopman te Landsmeer en Dirk de Graaf, timmerman te Oostzaan, die gehuwd was met Antje Vennik, verkocht aan Gerrit Pietersz. Meijssen te Landsmeer voor fl. 3750,-.

Gerrit Meijssen is vele jaren lang de molenaar van het dorp geweest. Het bezit van de landerijen was voor hem een bijzaak, want hij gebruikte de molen "het Haasje" als korenmolen voor zijn bedrijf. Hij overleed 13 December 1848 te Landsmeer. Zijn weduwe Trijntje Groot met haar kinderen:

- Aaltje Meijssen gehuwd met Teunis van den Bosch te Landsmeer
- Pieter Meijssen gehuwd met Eefje Sijmons Goede
- Dirk Meijssen korenmolenaar te Landsmeer
- Femmetje Meijssen gehuwd met Hendrik van den Bosch

als erfgenamen verkochten 8 Februari 1849 de Wilmckebreek in openbare veiling ten huize van de kastelein Cornelis Vuick te Buiksloot, aan Dirk Vetman, landbouwer te Twisk voor fl. 14850,-. Gezien deze prijs waren de economische omstandigheden dus belangrijk gewijzigd.

Het bezit werd omschreven als een Huismanswoning, met erve, boet en vijzelberg, benevens bijbehorende landerijen met de daarop staande wind-watermolen, tevens ingericht als korenmolen benevens nog drie stukken hooiland, Sectie A. 615 t/m 641 en A. 454, 455, 610 en 614 te samen groot 24 bunders, 23 roeden en 40 ellen.

Dat deze molen inderdaad als korenmolen in gebruik was blijkt uit artikel 7 van de verkoopcondities. Voor een vastgesteld bedrag van fl. 250,- moest de koper overnemen zes molenzeilen, twintig nieuwe dollen etc. maar ook een slijpsteen met acht bilhamers, een balans met schalen, zeven stuks gewichten, drie hijsblokken, drie ijzeren maten, twee blokken om de molenstenen op te rollen, twee sleden en een gondel.

De heer Vetman als nieuwe eigenaar probeerde door middel van een openbare verhuring een huurder te vinden voor zijn water-korenmolen, die tevens het waterpeil van het Meertje moest bewaken. Dat was 29 Maart 1849. Er kwam echter

geen acceptabel bod, zodat de molen niet werd verhuurd.

Boerderij Wilmckebreek in plm 1928

Op de foto Cornelis Pieter Tump, zijn vrouw Antje Wals en hun zoon Dirk.

Het is de vraag of de heer Vetman de boerderij zelf in exploitatie heeft genomen, daar hij zelf een tijdlang in Broek in Waterland woonde. De huidige woning van de hofstede zou volgens overlevering in 1854 zijn gebouwd met materialen die van een woning in Broek in Waterland afkomstig waren. Later heeft de heer Vetman deze woning toch zelf betrokken en was burgemeester van Landsmeer van 1863 tot 1867. Door financiële tegenslag zag hij zich genoodzaakt de Wilmckebreek op 21 Mei 1867 te verkopen aan Cornelis Tump, landman te Landsmeer, die er fl. 31000,- voor betaalde.

6 Februari 1883. Bij Notaris Duncan te Purmerend kwam ik een acte tegen waarbij Cornelis Tump te Landsmeer verkoopt aan het Rijk der Nederlanden, te weten het departement Marine, vertegenwoordigd door Jan Lodewijk Pisuisse, magazijnmeester der Marine te Amsterdam, een stuk grond in de Wilmckebreek kadastraal Sectie A. 984 groot 4 Aren en 31 centiaren, benodigd voor het graven van een sloot, ten einde het terrein behorend bij het Buskruitmagazijn te scheiden van het particuliere terrein.

Er werd een prijs van fl. 862,- overeengekomen. Er staat vermeld dat in de sloot een schot met beweegbare schuif zal worden geplaatst ten behoeve van de waterregeling. Het merkwaardige is dat ten gevolge van deze waterregeling dit terrein rondom het Kruithuis een zoetwatergebied werd, terwijl het water in Waterland brak bleef als gevolg van de inlaat van zout water bij het schutten.

Ik herinner mij dan ook dat in de sloot rondom het Kruithuis salamanders voorkwamen en er op het terrein volgras en zonnedauw tot ontwikkeling kwamen.

Na het overlijden van Cornelis Sijmons. Tump op 23 December 1897 werd de boerderij tussen zijn beide zoons Dirk en Cornelis verdeeld. Cornelis kreeg de zuidelijke helft toegewezen, waar hij in 1910 een nieuwe boerderijwoning liet bouwen, waarvan de kosten fl. 6050,- bedroegen. Hij bracht zijn gedeelte 16 Januari 1913 in openbare veiling hetwelk hem fl. 38000,- opbracht en ging rentenieren.

Zijn broer Dirk Tump die met Immetje Keijzer was getrouwd kreeg de noordelijke helft met de

oorspronkelijke woning. Hij werd slechts 47 jaar en overleed 19 Maart 1919. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Cornelis Pieter Tump die er nu nog woont. De watermolen "het Haasje" werd na de watersnood van 1916 in dat jaar gesloopt en vervangen door een elektrisch gemaal.

Zo als we hebben gezien behoorde de bedijking vanaf de Meertjesbrug tot de Overtoom eveneens tot de eigendom van de Wilmckebreek, doch werd dit pad gebruikt als looppad naar de Overtoom. Tegen een vergoeding van Twee Honderd Gulden verkocht Cornelis Tump de oppervlakte van dit voetpad op 1 Oktober 1872 aan de Gemeente Landsmeer.

In het Waterlands Nieuws van 24 Februari 1912 trof ik nog een bericht aan betreffende een gemeenteraadsvergadering, gehouden 22 Februari 1912. Het ging over een discussie in de gemeenteraad betreffende een voorstel van B. & W, tot het aanleggen van een rijweg langs het Meertje, nu Stoombootweg geheten.

Hiervoor had men over de gehele lengte één meter grond nodig, die moest worden aangekocht. Cornelis Tump vroeg één gulden en de erfgenamen van Dirk Tump een gulden vijftig en twintig cent per meter. De raad was van oordeel dat deze prijzen te hoog waren en het plan te duur zou uitkomen zodat het plan van B. & W. niet werd aangenomen. Evenwel is het in later jaren toch tot een rijweg gekomen. □

Kaart van plm 1800 waarop het gebied van Landsmeer is afgebeeld. Linksboven ziet u Watergang. Van het Noordhollandskanaal is nog geen sprake. Evenmin van de Noorder IJ-polders. Het IJ is nog een heel breed water. Midden onder ziet u de Oostaender Overtoom vanwaar de stoomboot vertrok.

Recept Gestoofde Peertjes

- 1½ kilogram Gieser Wildeman
- stukje pijpkaneeel
- 2 kruidnagelen
- - suiker

De peren schillen en in tweeën snijden, klokhuis, steel en kelkje verwijderen. Met vrij veel water opzetten, koken tot ze rood worden, dan zachtjes stoven. Van 1 tot 3 uur, bij kortere kooktijd is de kleur minder mooi, doch de smaak even goed.

Recept Zoete Stoofappels

- 1 kilogram zoete appels,
- suiker naar smaak,
- stukje citroenschil of pijpkaneeel,
- aardappelmeel.

De appels schillen, in vieren snijden en de klokhuisen verwijderen. Opzetten met vrij veel water, stukje citroenschil of pijpkaneeel. De suiker een half uur meekoken. Zachtjes gaar koken, schil en kaneeel verwijderen. Desgewenst het vocht afbinden met wat aangemengd aardappelmeel.

Wil Porsius

□□□

Spelen en Spelletjes van vroeger

De saamhorigheid was vroeger in de dorpen zeer groot, niet alleen bij de dorpsfeesten, het dorps-toneel of bij de hardrijderijen te paard of op de schaats, maar ook bij ziekte of dood voelde men zich één. Men kende zijn burenplicht en men hield de gebruiken bij de teraardebestelling in ere.

Tegenwoordig is er gelukkig weer een grote hang naar nostalgie gegroeid, naar het weer in leven roepen van vergane tradities en het in stand houden van folklore.

Oude dingen, kaarten, foto's en boeken worden zorgvuldig vergaard en bewaard, oude kostuums worden in glorie hersteld of volgens origineel patroon gemaakt. Ook de folkloristische dansen en markten (braderieën) worden gewaardeerd door jong en oud. Deze tendens is een verrijking voor de sfeer in de nieuwe woongemeenten, die er tevens toe bijdraagt dat de bewoners nader tot elkaar komen. Er is een grotere bereidheid ontstaan bij de autochtone bevolking om "importbewoners" in hun dorpsmidden op te nemen.

De folklore houdt zich bezig met het optekenen van de zeden, gewoonte en gebruiken van het volk, van nu en vroeger.

Zij wordt beschouwd als een integrerend deel van de beschavingsgeschiedenis. Vooral de kinderfolklore bevat met de vrolijke, naïeve poëzie een verslag van het leven en bezigheden van onze voorouders.

Van alle gelegenheden in school en gezin en daarbuiten was er wel en lied. De steeds terugkerende onderwerpen hadden betrekking op de dagelijkse omgeving van het kind.

Ook bij de spelletjes op straat paste wel een aftelrijmpje of kinderversje.

Naast de vele jeugdverhalen bestonden en bestaan er nog speelliedjes, versjes en kinderrijmen.

Televisie, computerspelletjes en geavanceerde geluidsapparatuur bieden de jeugd van nu een scala van vrijetijdsbesteding binnenshuis. Veelal ten koste van de eigen expressiviteit en creativiteit.

De jeugd van vroeger moest beschikken over een grotere vindingrijkheid om vormen van vermaak te bedenken. Natuurlijk waren de levensomstandigheden destijds ook bepalend voor het invullen van de vrije tijd en er was ook minder "vrije tijd"!!

Hard werken gedurende de hele week, vaak meteen al na de lagere school of soms nog eerder. Slechts enkelen mochten doorleren, moesten daarvoor meestal kilometers lopen of fietsen door weer en wind en soms land over zand.

Eenmaal thuis moest de jeugd aanpakken, mee helpen in het bedrijf en op tijd naar bed.

Vooral in grote gezinnen kreeg ieder een taak waaraan men zich niet snel kon of wilde onttrekken. Ook het speelgoed was beperkt, geen lego of prachtig speelgoed, maar wel een hoepel, tol, springtouw, diabolo, verfdoods, punnikklosjes, pop-

penwagen, een van hout gemaakte kar of gewoon een klompje met een zeil. Priktoellen, hinkelen, bikkelen, bok-springen, knikkeren, hoepelen en kaatsenballen waren geliefde bezigheden. In groepsverband werd diefje met verlos gespeeld, gedanst bij de kringspelen en naarmate de bestrating werd uitgebreid deed men trefbal, putten, stoerandje en hanteerde de jeugd het slaghout bij het spel waar kracht en vlugheid samengingen, n.l. het kastie spel of "slagbal met rondjes".

Vroeger speelde de jeugd ook met het speelgoed dat de natuur hen bood zoals stukjes hout, steentjes en zelfs bloemen in tegenstelling tot het winkelspeelgoed, de (cross) fiets, de catkar of ander futuristisch voertuigje.

Met madeliefjes konden de meisjes kransjes maken door de bloemhoofdjes aan een draad te rijgen of paardebloemstelen in elkaar te schuiven. Jongens verzamelden rietsigaren of plaatsden een grasspriet tussen twee gestrekte duimen waarna ze al blazend een schril geluid konden ontlokken. De slootkant was vaak een fijn speelterrein, je kon er stekeltjes of kikkervisjes vangen en menig jongen zal met een rietje wel eens een kikker hebben opgeblazen. Ook kon je met platte steentjes over het wateroppervlak keilen, waarbij het de kunst was om het steentje meerdere keren te laten opspringen voor